

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

De Virtute Religionis, Et Ei Annexis; Continens quatuor Tractatus
Theologiae Moralis praecipuos. Primus, in ordine decimusquartus, de
Iuramento, & Adiuratione. Secundus, de Voto. Tertius, & charior Authori,
de statu Religioso. Quartus, de vitiis oppositis Religioni

**Castro Palao, Fernando de
Lugduni, 1669**

Quotuplex sit iuramentum, & de eius differentia. Punct. 2.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76572](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76572)

fieri, nullo modo sunt Iuramenta. Emanuel Saa. *verbo iuramentum*, num. 1. Suarez tom. 2. de Religione tractat. 4. lib. 1. de iuramento, c. 13. num. 18. Sanch. alius relatis lib. 3. in Decalog. cap. 2. n. 10. Bonacina tom. 2. disput. 4. quest. 1. punct. 1. num. 2. eandem aequivoocationem sentit Petrus de Ledefm. tom. 2. sum. tract. 11. cap. 2. dubio 1. & ex parte confentit Suarez lib. 1. de iuramento, cap. 13. n. 8. purificari illa verba, *vinit Deus, Deus est veritas*: quod hoc ita fit; si enim ea solum enuntiativè proferretes affirmando Deum, qui est vivens, & summa veritas scire illud esse verum non iurares; secus si Deum in testem invocares, Sed quia ex frequenti usu & consuetudine, vt Iuramenta vsurpantur, ea de causa reliqui omnes Doctores ea enumerant inter verba quæ certam divini testimonij invocationem continent. Sylvest. *verbo iuramentum* 1. quest. 1. Azor. 1. part. lib. 11. cap. 13. quest. 1. Sanch. lib. 3. in Decalog. cap. 2. n. 1. Item illa verba, *interficiar, si hoc ita non est*, Hispanè: *Que me maten si esto no es assi*, Iuramentum continent si per modum execrationis dicantur. Quia hæc via imprecariis tibi malum, sicuti si diceret *Deus me interficiat, mori faciat, si falsum dico*, secus verum si solum sponsonem, & quasi pœnæ infligende obligationem continent. Faciunt enim hunc sensum, mori me offero & dedico; si verum non fit. Et ita communiter vsurpantur hæc verba, testatur Sanch. d. cap. 2. n. 24. Idem est de illis verbis *habear vt infidelis, mentax, hæreticus, si hoc falsum sit*. Solum enim te male opinionis subiciis, non autem Deum in testem invocas, Sanch. n. 4. Item illa verba, *tanros Angelos vengam por mi alma como vos ducaos teneys, & illa, maior memè guarde Dios, y mas bien me haga, y mas ventura tenga, que esto es assi*. Regi aliquando continet execrationem contumaciam possunt; regulariter tamen & frequenter illam non continent, sed solum enuntiativè proferuntur petendo à Deo Angelorum receptionem & specialem Dei custodiam Sanchez d. lib. 3. cap. 2. num. 39. & 40.

Maiore difficultate continent illa verba quibus veritati diuinæ humanam comparas, vt si dicas, *Hoc est verum, sicut verum est Evangelium*. Si enim veritatem diuinam, vel potius Deum in ea te lucentem in reificationem veritatis humanæ adducas, clarum est esse Iuramentum: At si solum hæc enuntiando proferas, vt (communiter profertur) affirmando inquam veritatem humanam instar esse diuinæ veritatis; etque aliquoties assimilatis, nequaquam iurare censeris, debes tamen omnino ab iis locutionibus abstinere i eo quod plures Doctores censent, vt videre est apud Sanch. lib. 2. in Decalog. capite 23. num. 13. blasphema esse. Cum autem tædio affectus dicis, *Por Dios que es bueno offo, que es regia cosa, afirmat* Sanchez alius relatis lib. 3. in Decalog. dicto cap. 2. n. 13. sine. Regulariter Iuramentum non esse, quia non ex animo adducendi Deum in testem, proferuntur; sed ex animo ostendendi tædium. Clarius est de illis, *cuerpo de Dios con tal ombre* Quia nihil affirmant sed animum iram denotant. Sanchez num. 14. imò probabile est, blasphema non esse, quando in hoc sensu proferuntur. Quia licet nomen Dei irreverenter nominetur; non tamen intendis ei contumeliam inferre, neque in modo nominandi aliquid falsum aut contumeliosum de illo profertis.

Ex his omnibus constat invocationem diuini testimonij conuocare necessariò voluntatem liberam, non solum proferendi verba, quæ ex communi usu tanquam Iuramenta vsurpantur; sed etiam invocandi per illa diuinum testimonium. Quia sine hac voluntate non est vera invocatio, sed invocatio fictio & simulatio: sicut non est verum votum, quod sine animo vouendi fit, nec verum Sacramentum, quod sine intentione præstatur. Sic Valent. 22. disput. 6. questione 7. punct. 1. Suarez tom. 2. de Religione tractat. 4. libro 1. de iuramento cap. 1. n. 8.

Sed non caret difficultate qualiter hanc voluntatem habere potes cum falsum iuras. Non enim potes habere voluntatem, vt Deus tuam falsitatem testetur; siquidem cognoscis clarè & manifestè hanc reificationem diuinæ veritati repugnare, & de obiecto impossibili voluntas haberi non potest. Item quam securitatem homines habebunt in Iuramentis, si eorum essentia pender ab intentione secreta iurantis: Facili enim deludi possunt, existimantes veria esse Iuramenta, cum tamen non sint ob defectum intentionis.

Verum hæc leuia sunt, & insufficientia ad resolutionem communem & certam infirmam. Fateor inquam te non posse habere voluntatem absolutam, vt Deus falsum testetur; at potes eam voluntatem habere quatenus est ex parte tua; & in hoc consistit perijurij grauissima malitia. Minus vrget secundum. Nam esto hominibus secreta intentio iurantis cognita non sitset tamen omnibus notum quemlibet iuramentum obligationem habere iurandi verè, & absque vlla fictione: & hoc sufficit ad securitatem, sicuti licet veritatem, vel falsitatem rei iurata: homines non cognoscant, quia tamen cognoscunt obligationem, quam habet iurans verum iurandi: ea de causa Iuramentum exposcunt, vt de veritate iurata securi sint.

Deinde hæc invocatio diuini testimonij, si comparatione Ferd. de Castro Sum. Mor. Pars. 111.

Dei fiat nec verbis, nec aliis signis exterioribus indiget, sed solum actu intellectus & voluntatis complectur, vt bene dicit Suarez tom. 2. de Relig. tract. 4. lib. 2. de Iurament. c. 1. n. 4. & 5. At si hominibus faciendū est, verbis, aliisque signis exprimi debet. Sic Couart. cap. Quamuis pactum de pactu. i. initio n. 4. Azor. tom. 1. lib. 11. c. 2. q. 4. Suarez lib. 1. de iurament. c. 11. n. 4. & sequent. Sanch. lib. 3. in decal. c. 1. n. 2. & cap. 2. n. 2. Dixi signis, quia sæpe solis tactis Euangelis vel cruce Iuramentum præstatur absque vlla verborum expressione. Et idem est, cum scriptura subicitur, in qua Iuramentum continetur. His enim signis atque ac verbis exprimitur invocatio diuini nominis. Sanchez alius relatis d. cap. 2. n. 21.

Additur præterea in definitione Iuramenti, *vt si ad fidem faciendam vel promissionem firmendam*. Hic enim est finis iurandi, iuxta Paulum ad Hebræos 6. Vbi iuramentum esse dicit finem omnis controuersæ. Quia veritas per ipsum manifestatur, & confirmatur. Idem traditur, lib. 1. ff. de iureiurando. At debes aduertere te non vocare Deum, vt tuis dictis testimonium præbeat, & auctoritatem præstet statim. Hoc enim esset tentare Deum petendo miraculum, vel insolitum opus absque sufficienti causa; neque etiam Deum vocas vt post hanc vitam tuorum dictorum testis sit, quia hæc peticio esset vana, & inutilis ad faciendam fidem, cum omnibus notum sit illo tempore, Deum illuminaturum abscondita tenebrarum, & manifestaturum consilia cordium, iuxta Paulum 1. ad Corinth. 4. Sed vocas Deum vt tuis dictis testimonium præbeat, quando id sibi placuerit, siue in hac vita, siue in futura, siue statim, siue post longum tempus. Sic Valent. 22. disp. 6. quest. 7. punct. 3. Sanchez lib. 3. in Decalog. c. 1. n. 1.

Solum obijci potest videri inordinatum, rem superioris ordinis & omnino sacram, qualis est iuramentum ad temporalem & inferiorem qualis est veritatis manifestatio, & confirmatio ordinari, vt ad finem proximum & immediatum.

Sed hæc obiectio nullius est considerationis; siquidem votis, processionibus, & orationibus vimur ad temporalia commoda consequenda, est tamen quædam differentia inter hæc & Iuramentum. Nam oratio, votum, sacrificium, & alia huiusmodi absque necessitate exercentur, solum propter honorem Dei, eaque de causa non possunt ad commoda temporalia tanquam ad finem immediatum, & proximum ordinari, sed tanquam ad effectum, seu finem secundariò intentum. Non enim ex sacrificio, & ex oratione licitum est lucra temporalia primo quærere, sed secundariò, quia ad cultum Dei primo & per se sunt instituta. At Iuramentum exerceri non potest (vt dicemus) absque aliqua necessitate morali confirmandæ veritatis, vel firmandæ promissionis; idè in hunc finem est institutum, ac proinde potest primo, & per se spectari, non sistenti ibi, sed in Deum tanquam in vltimum finem omnia referendo, sic D. Thomas 2. 2. q. 89. art. 1. & 5. Lessius 1. 2. de iust. c. 42. n. 6. Suarez tom. 3. tract. 4. de Relig. l. 1. de iuram. c. 6. per totum. Bonac. tom. 2. disp. 4. q. 1. p. 3. n. 2. Valent. 22. disp. 6. quest. 7. punct. 3. vers. Respondeo igitur, pag. 1387.

PUNCTVM II.

Quotuplex sit Iuramentum & de eius differentia.

SVMMARIVM.

- 1 Explicatur multiplex modus iurandi.
- 2 Non differunt supradicta Iuramenta specie in ratione iurandi.
- 3 Ex alio capite differre possunt.
- 4 An in Iuramento execratorio inueniatur duplex malitia, examinatur.
- 5 Ex parte rei iurata est triplex Iuramentum, assertorium, promissorium, comminatorium, & explicantur.
- 6 An Iuramentum annexum promissioni differat ab eo, quod simplici assertioni annectitur, resoluitur non differre.
- 7 An Iuramentum purè assertorium differat essentialiter à promissorio? Videtur probabilis differre.

1 Explicata definitione Iuramenti, ad perfectam illius notionem supponendæ sunt communes Iuramenti diuisiones tam ex parte modi iurandi, quam ex parte rei iuratae. Ex parte modi iurandi; diuiditur Iuramentum in Iuramentum solemne, & simplex. Iuramentum solemne vocatur, quod fit cum aliqua notabili circumstantia, tactis Euangelis, ara, cruce. Et simplex, quod omni hac circumstantia caret, & in quo nomen Dei simpliciter inuocatur. Secundò diuiditur Iuramentum in Iuramentum iudiciale & extraiudiciale. Tertio in Iuramentum tacitum & expressum, hoc est per Deum vel per creaturas. Quarto in Iuramentum absolutum vel conditionatum. Quintò & præcipuè, in Iuramentum per simplicem confessionem,

tionem, vel per execrationem. Iuramentum per simplicem contestationem, seu contestatorium est in quo Deus contestatur, & vt testis solum inuocatur, vt cum dicitur, testor Deum, testis sit mihi Deus, iuro Deum, iuro per Euangelia. Iuramentum per execrationem, seu execratorium huic contestatorio Iuramento superaddit imprecationem pœnæ, cui te subiciis si falsum fuerit quod affirmas, vt si diceris. Nec mihi, neque meis cognatis concedat Deus salutem æternam, si hoc ita non est; præstat enim hunc sensum; Deus quem testem inuoco veritatis assertor, me, meosque cognatos salute æterna priuet, si falsum sit, quod affirmo. Qui modus iurandi frequens erat in testamento veteri, illoque fuit vsus Paulus 2. Corinth. 1. testem inuoco Deum in animam meam. Sic explicant hoc Iuramentum execratorium. Cant. 2. 2. q. 89. art. 1. vers. ad id autem. Valen. 2. 2. disp. 6. q. 7. punct. 2. ad finem. Suarez tom. 2. de Relig. tract. 4. l. 1. de Iurame. 12. n. 8. Sanchez lib. 3. in Decalog. c. 1. n. 5. Bonac. disp. 4. q. 1. punct. 2. in princip.

Hæc omnia Iuramenta in ratione Iuramenti specie non differunt; neque eorum diuersitas est necessariò in confessione manifestanda. Nam cum essentia Iuramenti sita sit in inuocatione diuini testimonij, quod inuocetur hoc vel illo modo, materiale, & per accidens ad rationem Iuramenti. Et licet D. Thomas 2. 2. q. 89. art. 2. ad 2. D. August. Epistola ad Publicolan quem refert, sentiat Iuramentum expresse inuocando ipsum Deum gratius esse strictiusque obligare, quam Iuramentum tacitum seu per creaturas; non obinde inferretur differre specie, neque ita notabiliter aggravare vt in confessione exprimi necessariò debeat. Adde hanc maiorem gravitatem & strictiorem obligationem solum in apparentia & hominum æstimatione esse, non tamen verè & reipsa; siquidem eadem est in omnibus Iuramentis indiuisibilis ratio, nempe diuini testimonij inuocatio. Et ita sustinet Sorus lib. 8. de iustitia quest. 1. ad finem. Covarruias de pactis 1. p. initio num. 3. Cant. 2. 2. q. 89. art. 1. paulò post princip. Azor. tom. 1. lib. 11. institutio moral. cap. 2. q. 7. & sequent. Sayro clauis Regia lib. 5. c. 2. n. 2. Lessius l. 2. de iustitia c. 42. dub. 2. n. 9. & 10. Suar. tom. 2. de Relig. l. 1. de Iurame. 5. n. 13. & c. 9. n. 2. & c. 2. n. 10. Sanchez lib. 3. in Decalog. cap. 1. n. 9. Bonac. disp. 4. q. 1. punct. 2.

Dixi in ratione Iuramenti specie non differre, nec vnum præ alio notabiliter aggravare; vt tacite insinuare, ex alio capite habere posse gravitatem necessariò in confessione manifestandam. Si enim Iuramento blasphemiam adiuncta sit, vt si per pudenda Christi iurares, clarum est te obligatum esse in confessione manifestare, quia Iuramento notam malitiam blasphemiam specie distinctam superaddis; sic Azor. dicto cap. 2. quest. 10. Sanchez cap. 1. num. 9. fine. Idem est si falsum Iuramentum in iudicio proferes legitime interrogatus. Nam et illud Iuramentum non cederet in tertij præiudicium; nihilominus, quia ex virtute obedientiæ, vel iustitiæ legalis obligatus eras veritate manifestare, & occultasti, in superque occultationi Iuramentum addidisti, duplex peccatum vel vnum cum circumstantia specie diuersa commisisti; nempe peccatum inobedientiæ, seu iniustitiæ, & peccatum perijurij. Sic Sanchez loco allegato.

Solum de Iuramento execratorio falso est grauis difficultas: an propter execrationem committas malitiam specie distinctam à Iuramento? Et ratio difficultatis est; quia iurans falso interposita vita propria, vel tuorum parentum, inuocas Deum vt te tuosque parentes vita priuet si fallis in assertione. At talis inuocatio est contra charitatem, vel pietatem. Ergo est malitia distincta necessariò in confessione manifestanda.

Huic difficultati dupliciter respondere possumus. Primò cum Valen. disp. 6. quest. 7. punct. 2. fine, non esse contra charitatem, nec pietatem illam petitionem. Quia petis, quod meritis ob iniuriam illatam; qui enim falso iurat, dignus est qualibet pœna grauissima. Ergo petio pœnæ tibi debita; in satisfactionem iniuriæ diuinæ iustitiæ factæ contra charitatem, aut pietatem esse non potest? Sed obicit Sanchez l. 3. in Decal. c. 1. num. 7. circa finem, peccatori non esse licitum desiderare infernum, etsi Deus ea iusta pœna plectere eum possit. Ergo non erit licitum petere à Deo, vt te tuosque parentes vita priuet, si falsum iuras: Esto iuste ea pœna puniri à Deo possis? At respondere poteris desiderium, & petitionem inferni, alteriue grauis mali esse illicitam; at illud malum petere in satisfactionem iniuriæ diuinæ, & sub ea conditione si diuinæ maiestati sit infligendum placuerit, non videtur illicitum. Iurans autem falso hoc modo imprecatur sibi malum; petit inquam à Deo, vt si falsum sit, quod iurat, Deus pro beneplacito suæ voluntatis iniuriam sibi factam vindicet illa pœna, quam proponit; quare non ex animo damnificandi sibi, vel parentibus malum imprecatur, sed ex animo satisfaciendi diuinæ offensi: Non ergo est contra charitatem vel pietatem.

Secundò respondere possumus cum communi sententia, sic iurantem falso, regulariter non petere ex animo illam vindic-

tam, sed potius, si rogaretur, responderet se contrarium desiderare. Ergo non peccat contra charitatem, vel pietatem grauitate, ac proinde obligatus non est hanc circumstantiam in confessione manifestare, sic Caicran. 2. 2. quest. 89. art. 1. Nauario in summa cap. 12. num. 1. in fine. Petrus sic Ledelm. 2. tom. sum. tract. 1. cap. 1. dub. 3. Sayro in clauis Reg. l. 3. cap. 2. fine. Ex parte Suar. tom. 2. de Relig. l. 1. de Iuram. cap. 12. fine. Sanchez l. 3. in Decal. cap. 1. n. 7. Bonac. tom. 2. disp. 4. q. 1. punct. 2. in princ.

Facere hanc solutionem difficilem esse. Non enim satis percipio quomodo possit esse verum Iuramentum execratorium abique petitione voluntaria & vera vindictæ. Nam Iuramentum esse non potest, quin iurans petat quantum in se est, vt Deus sit testis rei iurata. Ergo Iuramentum execratorium esse non poterit, quin iurans execratoriè petat quantum in se est, Deum vt rem iuratum testetur illo signo vindictæ. Alia si ex animo hanc testificationis modum non petat, non verè sed fidei execratoriè iurat; sicut non verè, sed fidei iurat, cum non ex animo petat Deum esse testem. Nihilominus responderi potest, esse verum Iuramentum execratorium; tamen si ex animo vindictam non petas; quia continet totam essentiam Iuramenti; quæ in inuocatione Dei in testem sita est, quæ essentia non pendet, siue ex animo petatur vindicta, siue non est enim quid diuersum à ratione Iuramenti, & licet quantum est execratorium; necessariò continere debeat inuocationem Dei in vindicem. Quia tamen hæc inuocatio accidentaliter est Iuramento, idè Iuramentum execratorium absolute & propriè sic appellandum est; tamen si ex animo execratio non fiat.

Ex parte rei iuratae communiter Doctores distinguunt duplex Iuramentum. Aliud assertorium, aliud promissorium. Alij tertium addunt nempe comminatorium.

Assertorium est, quando aliquid assertis, vel negas, siue sit præteritum, præteritum, vel futurum. Vt si iures cœlypm, vel pluuiam fuisse esse, vel fore. Vt cum diligenter considerata semper in actu exercitio (licet non in actu signato) in omni Iuramento assertorio veritas contingens de præteriti affirmatur. Si enim sub Iuramento assertis pluuiam fuisse vel fore, quod primò & principaliter assertas, est. Te cognoscere & intelligere pluuiam fuisse, vel fore. Nam si daretus te id non cognoscere, & si de facto fuisset, vel foret; sine dubio falsum iurares, vt expresse tradit Diuus Augustinus sermone 28. de verbis Domini. Relatus in cap. homines 22. quest. 2. Ergo Iuramentum assertorium in actu exercitio spectat in iurante primò, & per se notitiam rei iuratae; si quidem ex illa notitia præcipua veritas, vel falsitas Iuramenti desumitur. Cognoscere autem, vel non cognoscere semper est contingens. Ergo in Iuramento assertorio, quod primò assertis, est veritas contingens; Sic D. Thom. 2. 2. q. 89. art. 1. & 7. Suar. tom. 2. de Relig. l. 1. de Iurame. c. 10. n. 1.

Promissorium Iuramentum à promissione dicitur; quia rem promissam Iuramento firmas. Sed aduerte Iuramentum promissorium assertorium, continere. Nam in omni Iuramento promissorio vt verum sit, debes verum animum habere, promissum implendi; Alia si fidei promitteres, falsoque iurares. Assertis ergo tacite hunc animum habere. Ergo est verum Iuramentum assertorium. At quia rem futuram promittis, & ad eam firmendam Iuramentum assumis; ea de causa promissorium vocatur, sic Sanchez l. 3. in Decal. cap. 1. num. 4. Valen. 2. 2. disp. 6. q. 7. punct. 2. in princip.

Comminatorium Iuramentum dicitur, quando pœnam alteri comminaris, quod Iuramentum reduciatur ad promissorium; quia est vera & absoluta promissio de pœna alteri infligenda.

Circa suprascriptam diuisionem duplex est difficultas. Prima an Iuramentum de re futura faciendum abique illius promissione, diuersum sit à Iuramento, quo rem illam faciendam promitteres? Et quidem te posse hoc diuerso modo iurare rem futuram, tradit Valen. 2. 2. disp. 6. q. 7. vers. secundum videtur certum. Cum enim de peccatis dolens propositum, & voluntatem habes, ea iterum non committendi. Non tamen proprie Deo promittis ea non commissurum; alia obligas esse ex voto ab eis abstinere. Quid ergo obstat quominus hoc propositum, & voluntatem Iuramento firmes; illud ergo Iuramentum adhaerebit propositum, non promissioni; secus esset, si facta promissione illam Iuramento firmares; tunc enim promissioni Iuramentum adhaerere. Posito autem, Iuramentum fieri posse hoc diuerso modo, videtur vnum ab alio differre. Quia adhaerens promissioni promissionem inuoluit. Promissio autem à propositum omnino diuersa est. Ergo vnum Iuramentum ab alio omnino est distinctum.

Nihilominus dicendum est in ratione Iuramenti vnum ab alio non differre. Quia siue res sub rigoroza promissione obligata sit, siue solum sub simplici proposito; Iuramentum in ratione Iuramenti æquè super illam cadit, & æquè iuramentum adstringit ad illius executionem, ne falso Deum in testem adduxerit. Sic Suar. l. 1. de Iuram. c. 9. n. 7. Dixi non differre in ratione

ratione Iuramenti. Nam ex ratione promissionis clara est differentia? si Iuramentum de re futura esse potest absque illius vera promissione.

Secunda difficultas est: an in ratione Iuramenti Iuramentum pure assertorium differat essentialiter à Iuramento promissorio: Communis sententia negat: eo quod essentia Iuramenti qua tale est, in inuocatione diuini testimonij consistit. Quod autem diuinum testimonium inuocetur ad firmandam rei futuram, vel presentis veritatem per accidens esse videtur. Ergo Iuramentum promissorium à pure assertorio specie non distinguitur. Item si Iuramentum promissorium quatenus rem futuram respicit, distingueretur specie à pure assertorio, Iuramentum promissorium duplicem in ratione Iuramenti speciem haberet, aliam promissorij, aliam assertorij; Nam negati non potest esse verum assertorium, quatenus asserti iuramentum de presentis intentionem habere implendi quod iurat. At nullus actus esse potest in duplici specie distincta. Ergo Iuramentum promissorium in ratione Iuramenti non differat specie à pure assertorio. Sic Caiet. 2. 2. q. 89. a. 1. Couar. in c. quamuis pactum de pactis in princip. n. 3. Valent. 2. 2. disp. 6. q. 7. punct. 2. Suar. l. 1. de iuram. c. 9. n. 1. testatur esse omnium. Et n. 6. tanquam probabilius defendit.

Verum licet hæc sententia, quia communis sustinenda sit. At credo esse satis probabile, & fortè probabilius. Iuramentum promissorium, qua tale est à pure assertorio essentialiter differat. Primò, quia in Iuramento pure assertorio inuocas Deum, vt testem; at in Iuramento promissorio rem futuram respiciente, non tam vocas Deum vt testem, quam vt fidei iurorem. Non enim promittens rem futuram, vocas Deum, vt testem rem futuram fore. Quia hoc tibi est omnino incognitum, illa enim petitio vana esset, & nullo modo tuam promissionem firmaret. Esse enim rem promissam de facto futuram, est quid contingens, & multis viis impediiri potest. Ergo essentia Iuramenti promissorij ab ea contingentia pendere non potest. Non igitur petis à Deo vt testetur rem fore futuram, cum sub Iuramento rem futuram promittis. Sed petis à Deo vt ipse suam præsentem tuæ promissioni auctoritatem præstet; videlicet quod rem, quam promittis sis exsecutus. Ex qua assistentia obligatus mines adimplendi promissum propter fidem datam in præsentia Dei; sicut si contraheres sponsalia coram Rege, obligationem haberes adimplendi ob dignitatem regis, in testem adducti. Manus verò fidei iuroris & testis est satis diuersum. Fit sane diuersum esse Iuramentum promissorium ab assertorio. Et confirmari potest: quia in Iuramento promissorio duplicem habes obligationem. Vna est, habere animum implendi promissum. Alia; de facto implere. Vnde in confessione teneris manifestare, si cum promissisti non habuisti animum adimplendi. Quia tunc adduxisti Deum in testem falsi. Et si postea cum possis non implere; teneris similiter manifestare: Quia Deo quem in assecratorum adduxisti, iniuriam facis promissis non stando. Ergo Iuramentum, ex quo hæc duplex obligatio oritur, diuersum est. Confirmo secundò promissorium Iuramentum quatenus tale est, & rem futuram respicit, non semper obligat sub graui culpa præstare verum quod promissum est, vt communior sententia tenet. At Iuramentum pure assertorium semper in quacunque materia etiam leuissima obligat sub graui culpa ad veritatem. Ergo Iuramenta ex quibus hæc proprietates ita diuersè procedunt; diuersa sunt. Confirmo tertio, Iuramentum assertorium primum, & per se tendit ad testandam veritatem rei iuratae; non secundum se, sed quatenus iurans intelligit. Vnde si iniuincibiliter iurans intelligit rem sic se habere, vt per Iuramentum affirmat, absolute verum iurat; esto de facto aliter se res habeat ad testandam veritatem rei iuratae secundum se. Ergo hic diuersus modus adducendi Deum in testem diuersitatem indicat in Iuramento. Et ita in hanc partem inclinat Suarez (vt ipsemet dicit) lib. 1. de iuramento cap. 9. num. 5.

Neque obstat contrarium fundamentum. Dicimus namque diuinum testimonium adductum ad confirmandam veritatem futuram, diuersimodè adduci, quàm ad confirmandam veritatem de presentis, vel de præterito. Quia ad huius confirmationem adducitur vt testis; illius verò vt fidei iuror. Item in Iuramento pure assertorio adducitur ad confirmandam veritatem rei iuratae prout est in mente iurantis. At in Iuramento promissorio non tam ad confirmandam hanc veritatem, quam ad confirmandam veritatem rei iuratae secundum se adducitur.

Neque obstat vnum actum duplicem speciem moralem habere; promissio enim iurata de obseruanda castitate, & est votum, & est Iuramentum. Item periurium blasphemum simul est contra religionem ratione periurij, & ratione blasphemæ. Quid mirum si Iuramentum promissorium quatenus adducit Deum in testem veritatis presentis, conueniat cum Iuramento assertorio, & eiusdem rationis sit, quatenus verò adducit Deum aliquomodo vt assecratorum & sponsores, ab illo differat; Adde actum, qui vim habet adducendi Deum in testem, de Castro Sum. Mer. Pars I. 11.

testem intentionis presentis, & sponsores executionis futuræ esse in vnica specie morali diuersa ab iis actibus, qui vel Deum tantum adducunt in testem, vel tantum in sponsores.

PUNCTVM III.

Quæ personæ iurare possunt, tam in iudicio, quam extra.

SVMMARIVM.

- 1 Omnes extra iudicium iurare possunt, quod probatur discutendo per singulas personas.
- 2 In iudicio omnes iurare possunt, qui non fuerint aliquo iure exclusi.
- 3 Excluditur periuurus.
- 4 Deinde infamis.
- 5 Item socius criminis.
- 6 Item inimicus.
- 7 Item persona vilis, & inops.
- 8 Item Sarracenus, Iudæus, & alij, ex diuersa lege.
- 9 Item Laicus aduersus Clericum.
- 10 Item mulier in causa criminali.
- 11 Item pueri ante pubertatem.
- 12 Item consanguinei, & affines intra quartum gradum.
- 13 Item domesticus ipsius producentis.
- 14 Item Clerici sacerdotes.
- 15 Iurans in iudicio debet esse ieiunus, ex consilio tantum, non ex præcepto.

1 Certum est extra iudicium quamlibet personam rationis compotem iurare posse. Conclusio est ab omnibus recepta, quam breuiter probò discutendo per singulas personas. Deus Optimus Max. sæpe in Scriptura legitur iurasse Gen. 22. Jerem. 22. cap. 44 Paulus ad Heb. 6. ibi per seipsum iurauit. Veruntamen est non esse proprie Iuramentum; cum non fuerit proprie actus Religionis, neque veritati & dicto diuino aliquam confirmationem adhibuerit. Quapropter Caietan. in c. 22. Genesis dicit Deum solum metaphoricè iurasse, cui consonat Suar. tom. 2. de Relig. tract. 4. lib. 1. de Iuram. cap. 14. n. 2. & 3.

Quod si toges ad quid ergo Deus iurauit, si suis dictis confirmationem aliquam dare non potest? Respondeo iurasse, vt nos attentiores, & certiores redderet immutabilitatis consilij sui, videntes non semel, sed iterum eandem suam nobis auctoritatem obiecte, & interponere. Quod satis indicauit Apostolus ad Heb. 6. cum dixit: Volens Deus ostendere immutabilitatem consilij sui interposuit iurandum, vt per duas res immobiles, quibus impossibile est mentiri Deum, fortissimum solatium haberemus.

Christus verò Dominus potuit proprie iurare, cum habuerit maiorem se scilicet Patrem quoad diuinitatem, per quem iurare possit. Aliquando iurasse, affirmat Innocent. III. in cap. epi. Christus de iurando, & vt probabile defendit Suarez in lib. 2. de Iuramento. cap. 14. num. 9.

Angeli sancti loquentes cum hominibus iurare quidem possunt, & de facto iurant, vt constat ex Apocalyp. 10. Vbi Angelus iurauit per viuentem in sæcula sæculorum, & notauit Innocent. III. in d. cap. epi. Christus. Et ratio est; quia nostra incredulitas, & differentia aliquando diuini Numinis attestacione confirmari oportet, secus est quando Angeli inter se loquuntur. Tunc enim cum coæter euidenter collibet Angelo alium mentiri non posse; eo quod beatus sit, Iuramentum necessarium non est. Ergo præstare illud non possunt. Aliàs possent peccare assumendo nomen Dei in vanum. Angeli mali nescio qua ratione loquentes inter se & cum hominibus iurare non possunt; cum ex malo sine id præstare valeant. Credo tamen raro iurare. Vt dicit Suarez tom. 1. de Religion. tract. 4. lib. 1. cap. 14. num. 15. Ne videantur diuino testimonio indigere ad suorum dictorum confirmationem; neve Deum aliquo modo superiores cognoscant. Quod dictum est de Angelis, dicendum est de hominibus beatis, & damnatis.

De viatoribus illi sanctorum verè iurant, qui verum Deum agnoscunt. Quia illi tantum diuino testimonio confirmare veritatem possunt. Hi quicumque sint, modo discretionem & libertatem habeant iurare possunt, & periurare, vt de pueris expressè dicitur c. 1. de dictis puerorum.

2 Si verò de his qui iurare possunt in iudicio loquamur; affirmandum est, omnes homines habentes vsum rationis iurare posse, nisi aliquo iure positiuo repellantur. Sic omnes do-